

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

НАКАЗ

25.11.2025

Біла Церква

№ 223

**Про забезпечення соціального захисту дітей,
які перебувають у складних життєвих обставинах**

На виконання Закону України «Про охорону дитинства», Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року №866 (зі змінами), Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року №585 (зі змінами), рішення виконавчого комітету Білоцерківської міської ради від 13 лютого 2024 року №106 «Про утворення та затвердження складу суб'єктів міждисциплінарної команди для організації соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», Комплексної програми забезпечення прав дітей та підтримки сімей з дітьми в Білоцерківській міській територіальній громаді на 2023-2025 року, затвердженої рішенням Білоцерківської міської ради від 09 грудня 2022 року №3300-35-VIII, з метою раннього виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та забезпечення їхньої психолого-педагогічної підтримки

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити заходи, спрямовані на виявлення та підтримку дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах (додаток 1).
2. Керівникам комунальних закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти:
 - 2.1. забезпечити виконання заходів щодо підтримки дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах (додаток 1);
 - 2.2. при виявленні дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, керуватися Порядком виявлення дітей, які опинились у складних життєвих обставинах (додаток 2), та переліком критеріїв і показників складних життєвих обставин (додаток 3);
 - 2.3. про виконання зазначених заходів, про кількість дітей, які перебувають на обліку, та дітей, виявлених протягом звітного періоду, інформувати Управління освіти і науки (відділ загальної середньої освіти) щоквартально;
 - 2.4. невідкладно інформувати Управління освіти і науки Білоцерківської міської ради про будь-які виявлені випадки порушення прав дітей, особливо про випадки домашнього насильства, загрози життю та здоров'ю дітей, наркотичної чи алкогольної залежності батьків тощо.
3. Навчально-методичному центру практичної психології (Корнієнко Л.В.):
 - 3.1. забезпечувати постійний супровід педагогічної та психологічної роботи з дітьми та сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах;
 - 3.2. розробити методичні рекомендації щодо роботи з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах.
4. Координацію щодо виконання цього наказу покласти на головного спеціаліста відділу загальної середньої освіти Яценко Н.В.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на начальника відділу загальної середньої освіти Ярмака В.М., начальника відділу дошкільної освіти Чуб О.В., начальника відділу виховної роботи та позашкільної освіти Люлька М.М.

Начальник Управління освіти і науки

Юрій ПЕТРИК

Виконавці:
Яценко Н.

Завізовано:
Баранова В.
Ярмак В.
Люлька М.

Надіслано:
До справи, керівникам закладів освіти

**Заходи, спрямовані на виявлення та підтримку дітей,
які опинилися в складних життєвих обставинах**

1. Посилити контроль за дотриманням вимог чинного законодавства України щодо захисту прав та інтересів дітей, особливо соціально незахищених категорій та дітей, які перебувають під опікою (піклуванням).

Постійно

Керівники закладів освіти

2. Сформувати та поновлювати банк даних дітей, які виховуються у сім'ях, що опинилися в складних життєвих обставинах (додаток 4).

Постійно

Керівники закладів освіти

3. Повідомлення про виявлених дітей реєструвати у журналі обліку (додаток 5). Передавати до служби у справах дітей, а також до управління освіти і науки у відділ загальної середньої освіти (додаток 6) повідомлення, отримані в усній або письмовій формі, про виявлену сім'ю з дитиною (дітьми) чи дитину, яка має ознаки складних життєвих обставин. До інформації (повідомлення) про виявлення об'єкту додаються наявні документи, що можуть підтвердити складні життєві обставини (копія особистої заяви громадянина чи копії інших документів, на підставі яких зроблено висновки щодо наявності складних життєвих обставин, тощо).

Постійно

Керівники закладів освіти

6. У разі виявлення будь-яких фактів, що містять інформацію про загрозу життю і здоров'ю дитини, вчинення насильства або його реальної загрози, нехтування першочерговими потребами дитини, залишення її без батьківського піклування, з питань виявлення фактів порушення особистих, майнових, житлових прав та інтересів неповнолітніх, по фактах бродяжництва, жебракування, про відсутність у навчальному закладі без поважних причин неповнолітніх, схильних до правопорушень, терміново повідомляти відділ ювенальної превенції районного управління поліції та службу у справах дітей для вжиття відповідних заходів.

Постійно

Керівники закладів освіти

7. Спільно з представниками служби у справах дітей, поліції здійснювати соціальне інспектування сімей з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах. Надавати пропозиції службі у справах дітей до індивідуального плану захисту дитини, яка перебуває в складних життєвих обставинах.

Постійно

Керівники закладів освіти,
Служба у справах дітей

6. Розробляти індивідуальні плани психолого-педагогічного супроводу та оцінки потреб кожної дитини, яка виховується у сім'ї, що опинилася у складних життєвих обставинах.

З моменту виявлення

Керівники закладів освіти

7. Не допускати розголошення відомостей про особисте життя членів сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах, та іншої інформації особистого характеру, що стала відома під час виконання службових обов'язків.

Постійно

Керівники закладів освіти

8. Забезпечити проведення просвітницької та консультативної роботи з батьками з питань навчання, виховання, розвитку, забезпечення прав та законних інтересів дітей.

Постійно

Керівники закладів освіти

9. Проводити профілактичну та просвітницьку роботу з дітьми, підлітками, схильними до правопорушень, з числа сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, контролювати відвідування ними навчальних закладів та якість навчання.

Постійно

Керівники закладів освіти

10. Вжити невідкладних заходів щодо активного залучення до гурткової роботи дітей із сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах.

У тижневий термін з моменту виявлення

Керівники закладів освіти

11. Шкільній психологічній службі створити умови для роботи з дітьми вказаної категорії.

Постійно

Керівники закладів освіти

12. Вести внутрішній облік дітей, які потребують посиленої уваги з боку педагогів, класних керівників, практичного психолога та соціального педагога,

Постійно

Керівники закладів освіти

13. Створити при навчальних закладах об'єднання батьків, педагогів, громадськості щодо забезпечення педагогічного впливу на дітей із сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, та схильних до протиправних дій, залучати до цієї роботи соціальних працівників центрів соціальних служб.

До 30.05.2026

Керівники закладів освіти

14. Сприяти розповсюдженню у навчальних закладах соціальної реклами з питань формування навичок здорового способу життя та проведенню тренінгових занять по збереженню здоров'я дітей та підлітків.

Постійно

Керівники закладів освіти

Порядок виявлення дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах

Виявлення дітей, які опинились у складних життєвих обставинах – це комплекс професійних дій державних органів, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, спрямованих на встановлення факторів, що загрожують благополуччю, здоров'ю та життю дитини і вимагають необхідності втручання з метою нормалізації ситуації, усунення причин та умов неблагополуччя.

Складні життєві обставини - це обставини, пов'язані з: інвалідністю, частковою втратою рухової активності у зв'язку зі станом здоров'я, самотністю, сирітством, бездоглядністю, безпритульністю, у тому числі у разі, коли кривдником є дитина, відсутністю житла або роботи, перебування у конфлікті із законом, залучення до найгірших форм дитячої праці, залежність від психотропних речовин, інші види залежності, жорстоке поводження, зокрема домашнє насильство, чи реальною загрозою його вчинення, зневажливим ставленням та негативними стосунками в сім'ї, малозабезпеченістю, психологічними чи психічними розладами, стихійним лихом, катастрофою, вимушеною міграцією, наркотичною або алкогольною залежністю, перебуванням у місцях позбавлення волі або повернення з них, відбування покарання без позбавлення волі, ухилення батьків або осіб, що їх замінюють від виконання батьківських обов'язків, обставини стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів тощо.

Діти найбільш вразливі до втягнення у злочини щодо торгівлі дітьми, дитячої, проституції і дитячої порнографії, проти статевої свободи та статевої недоторканості - це діти, які опинились у складних життєвих обставинах. А саме:

- перебувають у стані бездоглядності та безпритульності;

- проживають у «депресивних» районах з високим рівнем безробіття;

- залишились без піклування батьків;

- діти-сироти, та діти, позбавлені батьківського піклування;

- схильні до вчинення правопорушень;

- мають наркотичну, алкогольну, токсичну залежність;

- виховуються в сім'ї з одним із батьків;

- один чи обоє батьків тривалий час перебувають на заробітках в других регіонах України чи за кордоном;

- виховуються в сім'ях, в яких батьки (особи, які їх замінюють) не виконують або неналежним чином виконують свої обов'язки з виховання, навчання або утримання дитини, зловживають батьківськими правами, негативно впливають на поведінку дітей;

- є жертвами фізичного, психологічного або іншого виду насильства;

- перебувають в екстремальних життєвих ситуаціях тощо.

Перелік критеріїв та показників складних життєвих обставин

Критерії складних життєвих обставин	Показники складних життєвих обставин
Дитина виховується в сім'ї, в якій батьки (особи, які їх замінюють) не виконують або неналежним чином виконують свої обов'язки з виховання та утримання дитини	Відсутні необхідні умови для повноцінного розвитку дитини; бідність, недостатнє харчування; відсутність необхідного одягу, взуття, предметів гігієни, іграшок; байдуже чи незадовільне ставлення до дитини батьків або інших членів родини, обмеження спілкування з однолітками, друзями, тривала хвороба батьків, асоціальний спосіб життя батьків, позбавлення батьківських прав по відношенню до братів, сестер, судимість тощо.
Дитина виховується в сім'ї, в якій батьки (особи, які їх замінюють) не виконують батьківські обов'язки	Відсутність умов для життєзабезпечення та розвитку дитини, порушення прав на освіту, розвиток згідно з віком дитини; втягнення дитини до жебрацтва, інших найгірших форм дитячої праці; залучення до вчинення злочинів та протиправних дій; торгівля дитиною; порушення майнових та житлових прав дитини; застосування до дитини антипедагогічних методів, різних форм насильства.
Дитина виховується в сім'ї, в якій батьки (особи, які їх замінюють) негативно впливають на її поведінку (виховання носить антисуспільний характер)	Батьки ведуть аморальний спосіб життя (зловживають спиртними напоями, хворі на хронічний алкоголізм, наркоманію, перебувають на обліку в органах внутрішніх справ тощо); залучають дитину до вживання спиртних напоїв, наркотичних засобів, психотропних речовин.
Жорстоке ставлення до дитини	Ігнорування потреб дитини; відсутність належного догляду за дитиною; ізоляція дитини; відсутність проявів батьківської любові, доброти, чуйності, авторитарний стиль спілкування; бездіяльність батьків щодо дитини у скрутній ситуації, неврахування її віку; брутальність, глузування, булінгу (цькування) неповага до гідності, особистості дитини; обман дитини; чинення злочинів проти життя та здоров'я дитини, проти волі, честі та гідності дитини, проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини.
Дитина-жертва торгівлі дітьми, дитячої проституції, дитячої порнографії, злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	Втрата або обмеження зв'язків з батьками (особами, які їх замінюють), родичами; відсутність можливості для здобуття освіти, отримання медичних та соціальних послуг; примусова праця; виконання вказівок сторонніх осіб; отримання мізерної оплати за виконання роботи, працює без вихідних або з невеликими перервами; обмежена свобода дій або її відсутність; постійне відчуття страху чи неспокою; проживання за місцем роботи; потерпає від приниження, насильства, образ, постійної загрози отримати покарання; має розлади здоров'я через травми, побої, що свідчать про її експлуатацію; не володіє мовою місцевого населення;

	не знає адреси місця проживання або роботи; проживає в несприятливих побутових умовах; змушена вживати алкоголь, наркотичні, психотропні речовини.
Дитина здійснює правопорушення, антигромадські дії, інші	Має незадовільну поведінку, асоціальні зв'язки, займається бродяжництвом, вчиняє антигромадські чи злочинні дії; вступає до екстремістських угруповань внаслідок втрати виховного впливу батьків або осіб, що їх замінюють.
Дитина перебуває в екстремальній життєвій ситуації	Проживає в ситуації постійних стресових чинників: злидні, жорстокість та насильство, соціальна ізоляція, залишилася без батьківського піклування; перебуває в зоні міжетнічних чи міжрелігійних конфліктів, аварій, катастроф, збройних конфліктів; мігрує без супроводу дорослих.

ЖУРНАЛ
обліку повідомлень про виявлену дитину чи сім'ю з дитиною/дітьми, яка має ознаки складних життєвих обставин

(найменування суб'єкту соціальної роботи)

Розпочато 20 р. №

Закінчено 20 р. №

№ з\п	Дата, час надходження повідомлення, вид повідомлення (усне, письмове)	Від кого надійшло повідомлення (прізвище, ім'я, по батькові, адреса фізичної особи, найменування, місце знаходження юридичної особи, інше джерело інформації)	Стислий зміст повідомлення (відомості про дитину чи сім'ю з дитиною/дітьми, місце знаходження, ознаки складних життєвих обставин)	Дата обстеження умов, у яких перебуває дитина чи сім'я з дитиною/дітьми	Результати перевірки повідомлення про виявлену дитину чи сім'ю з дитиною/дітьми, яка має ознаки складних життєвих обставин	Вжиті заходи	Примітка

бланк чи прізвище, ім'я, по батькові суб'єкта соціальної роботи

ПОВІДОМЛЕННЯ
про виявлену дитину чи сім'ю з дитиною/дітьми, яка має
ознаки складних життєвих обставин
(необхідне підкреслити)

(прізвище, ім'я, по батькові *дитини та/або членів сім'ї*)

проживає/перебуває за адресою:

причина направлення повідомлення (*ознаки складних життєвих обставин*):

Потреба у вжитті негайних дій:

Документи, що додаються:

(посада, прізвище, ім'я, по батькові, підпис, контактний тел. особи, яка направила повідомлення)

Дата повідомлення, якщо не зазначено на бланку.